

21.9.2021

VMJulKICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika	21.9.2021 klo 09.30-11.30	
Paikka	Teams	
Osallistujat	Jarkko Levasma Maria Nikkilä Mikko Levämäki Maarit Puhto Jenni Rantio Jonna Korhonen Juha Mitrunen Markus Rahkola Kimmo Mäkinen Riitta Partala Juhani Ruutu Sami Kettunen Päivi Anttila	ICT-johtaja, VM pj tietohallintoneuvos, VM vpj erityisasiantuntija, SM (jäsen) tietohallintopäällikkö, STM (varajäsen) hallitusneuvos, LVM (varajäsen) opetusneuvos, OKM (varajäsen) erityisasiantuntija, VM erityisasiantuntija, VM erityisasiantuntija, VM kehityspäällikkö, DVV ylitarkastaja, POHA hankepäällikkö, VM pääsihteeri hankekoordinaattori, VM sihteeri
Poissa	Laura Eiro Teemupekka Virtanen Aino Salmi Tomi Kytölä Liisa Huhtala Tiina Salminen	ylivohtaja, LVM (jäsen) erityisasiantuntija, STM (jäsen) johtava asiantuntija, SM (varajäsen) erityisasiantuntija, OKM (jäsen) hallitusneuvos, TEM (jäsen) johtava asiantuntija, TEM (varajäsen)
Erikseen kutsuttuna	Johanna Kari	neuvotteleva virkamies, SM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (*Jarkko Levasma*)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista. Todetaan, että ylijohtaja Laura Viikkosen jäsenyys on päättynyt 31.8.21 ja ohjausryhmän varsinaiseksi jäseneksi on nimetty ylijohtaja Laura Eiro ja varajäseneksi Elina Immosen seuraajana hallitusneuvos Jenni Rantio liikenne- ja viestintäministeriöstä 1.9.2021 lukien.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin. Todettiin uudet nimetyt ohjausryhmän jäsenet.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (*Jarkko Levasma*) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Hankkeen aikataulu (liite 2)

Sami Kettunen esitteli hankkeen päivitettyä aikataulua.

Euroopan komission eIDAS-asetusluonnoksen aikataulu on aiheuttanut muutosvaikutuksia myös digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen aikatauluun. Hankkeen uuden aikataulun mukaisesti työryhmävaihe on käynnissä vuoden 2021 loppuun, hallituksen esitysluonnos lähtisi lausunnoille tammikuun lopussa 2022 ja eduskunnan käsittelyyn syyskuussa 2022. Lait tulisivat voimaan 1.1.2023 lukien eli alkuperäiseen aikatauluun tulee kolmen kuukauden viive.

Päätös: Päätettiin edetä hankkeessa uuden aikataulun mukaisesti.

4. Hankkeen tilannekatsaus ja riskit (liite 3)

Sami Kettunen esitteli hankkeen tavoitteet, ydinviestit ja tilannekatsauksen.

Mennyt kausi / Tulokset

Verkkoseminaari eIDAS-asetusluonnoksesta pidetty 16.9., lainsäädäntötyöryhmät järjestäytyneet. Tarkempi työsuunnitelma on vahvistettu. Toimeksianto vaikutusarvioinnin alatyöryhmälle toimitettu. Digi- ja väestötietovirasto on jatkanut toteutusmallin, viitearkkitehtuurin sekä identiteetin hallinnan toteutuksen kuvausta, ratkaisukuvauksen luonnos on tehty. Poliisihallituksessa Poliisin MHEKO-järjestelmän toteutussuunnitelma on valmis, läpikäynti DVV:n kanssa 17.9.

Kuluva kausi / Tekeillä

Ratkaisukuvauksen viimeistely ja hyväksyntä, Oikeudelliset esiselvitykset (lainsäädäntöryhmä). Vaikutusarvioryhmä: alustava suunnitelma tarvittavista arvioinneista. Digi- ja väestötietovirastossa Identiteetin hallinnan toteutus ja toteutusmallin valmistelu jatkuvat. Poliisihallituksessa viimeistellään QR-koodilukijoiden tarjouspyyntömateriaali.

Riskit ja huolet

Säädösaikataulu on edelleen tiukka. EU:n eIDAS-asetusluonnoksen vaikutukset hankkeeseen, erityisesti lainsäädäntötyön aikatauluun vielä hieman epäselvät. Ratkaisuun ja toteutusmalliin liittyviä avoimia asioita on ratkaisematta.

Tuleva kausi / Suunnitteilla

Lainsäädäntötyö: ratkaisukuvaukseen perehtyminen, oikeudellisten esiselvitysten tilanne ja alustavat suuntaviivat säädösvalmistelulle, ratkaisukuvauksen suhde EU:n aloitteen reunaehtoihin, suuntaviivat säädösvalmistelulle, Vaikutusarvioinnin suunnitelman tarkentaminen. Sidosryhmäyhteistyön jatkaminen (pankit, mobiilioperaattorit, välityspalvelut) 09-10/2021

EU:n eIDAS-asetusluonnoksella on vaikutuksia lainsäädäntötyöhön ja aikatauluihin. Hankkeen lopullinen tavoite on asetettava suhteutettuna asetukseen. Hankinnan valmistelu ei ole edennyt alkuperäisten suunnitelmien mukaan ja siihen liittyy edelleen riskejä. Lopuksi käytiin läpi merkittävimmät riskit ja hallintatoimet niille.

Keskustelussa täydennettiin ja pidettiin tärkeänä, että eIDAS-asetuksen vaikutukset on huomioitu ja nostettu riskiksi arvioinnissa.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

5. Hankkeen ratkaisukuvaus (liitteet 4 ja 5)

Riitta Partala esitteli hankkeen ratkaisukuvausta.

Hankkeessa tuotettava ratkaisu olisi ensimmäinen vaihe digitaalisen identiteettilompakon toteutuksesta. Ensimmäisessä vaiheessa mahdollistettaisiin henkilöllisyyden osoittaminen kansallisesti sähköisessä ja käyntiasioinnissa. Toisessa vaiheessa identiteettilompakon toiminnallisuudet laajenisivat ja sen käyttö mahdollistettaisiin myös rajat ylittävissä asioinnissa.

Käyttöönotto edellyttäisi, että henkilöllä on voimassa oleva suomalainen passi tai henkilökortti tai ulkomaalainen virallinen matkustusasiakirja. Liitos luonnollisen henkilön ja digitaalisen henkilöllisyydestä välillä perustuisi poliisin tai ulkomaalaisen viranomaisen tekemään henkilöllisyyden tarkastamiseen.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaoloaika määritettäisiin hankkeen aikana. Soveltuvien voimassaoloaika muodostuisi luottamuksen varmistamisen, asiointin ja käyttöönoton tasapainosta. Voimassaolo ei olisi suoraan riippuvainen passin tai henkilökortin voimassaolosta eikä käyttö edellyttäisi passin tai henkilökortin voimassaoloa.

Käyttötapaus: henkilöllisyyden osoittaminen sähköisessä asiointissa

Suomi.fi -tunnistus toimisi välittäjänä julkiselle sektorille mutta rinnalle toteutettaisiin myös vaihtoehtoinen integraatiotapa. Mahdollistaisi ratkaisun käyttöönoton siten, että asiointipalveluihin tarvitaan mahdollisimman vähän muutoksia. Hankkeessa tuotettava ratkaisu ei olisi osa kansallista tunnituksen luottamusverkostoa mutta tarjotaan henkilöllisyystodistuksena luottamusverkoston hyödynnettäväksi.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto olisi mahdollista:

- suomalaisen henkilökortin avulla hyödyntäen siinä olevaa kansalaisvarmennetta.
- asioimalla viranomaisen käyntipisteessä ja osoittamalla henkilöllisyys passin tai henkilökortin avulla.
- osana passin tai henkilökortin hakuprosessia, jolloin digitaalinen henkilöllisyystodistus otettaisiin käyttöön lupapisteellä asiointin yhteydessä.
- Käyttöönotto muulla luottamusverkoston tuottamalla tunnistuspalvelulla ja -välineellä, kuin henkilökortilla vaatisi lisävarmennuksia, jotta voidaan todentaa, että rekisteröinti perustuu poliisin tekemään henkilöllisyyden tarkastamiseen. Yksi vaihtoehto lisävarmistuksiin on se, käyttäjän on osoitettava, että hänellä on hallussaan suomalainen passi tai henkilökortti. Käytännössä tämä voitaisiin toteuttaa lukemalla passin tai henkilökortin siru digitaalisesti ja tarkastamalla, että siinä olevat henkilötiedot vastaavat vahvan sähköisen tunnistamisen henkilötietoja.
- Lisäksi selvitetäisiin mahdollisuutta ottaa ratkaisu käyttöön todistamalla henkilöllisyys olemassa olevan passin avulla siten, että biometrinen vertailu tehdään digitaalisesti.

Tavoitteena on, että ratkaisu on laajasti hyödynnettävissä ja siksi sen ympärille muodostuva ekosysteemi pyritään pitämään mahdollisimman avoimena sekä hyödyntäjien, että tietolähteiden osalta. Turvallisuuden takaaminen edellyttää kuitenkin, että käyttäjä voi varmistua siitä, että taho kenelle tietoja luovuttaa on se, kuka väittää olevansa ja tietojen hyödyntäjä voi varmistua tietojen lähteen ja varmentajan identiteetistä.

Käydyssä keskustelussa liikenne- ja viestintäministeriö LVM pyysi tarkentamaan ratkaisukuvauksessa suhdetta tunnistus- ja luottamusverkostosääntelyyn. LVM esitti, että ratkaisukuvauksen rooleja ja termejä tarkennettaisiin nykyisen tunnistus- ja luottamusverkostosääntelyn mukaisiksi. LVM toi esille, että ratkaisukuvauksessa ei oteta kantaa siihen, miten vaatimuksenmukaisuutta valvottaisiin, esim. tietoturvallisuus, henkilösuoja ja muu vaatimuksenmukaisuus ja mikä olisi valvova taho ratkaisulle. LVM nosti esille tarpeen tuottaa selkeämpi kuvaus ydinidentiteetin todisteesta. Perustavanlaatuisia asioita olisi tärkeää päästä avaamaan mahdollisimman pikaisesti, mm. maksut, hinnat (hintasääntely). LVM toivoi, että ratkaisukuvauksessa näkyisi, että yksityisen sektorin toteuttamalla sähköisen tunnistamisen välineellä pääsee julkisen sektorin palveluihin. Pidettiin tärkeänä sitä, että hankkeesta viestitään selkeästi ja sovitut linjat saadaan kuvattua mahdollisimman pian.

Keskustelussa täydennettiin, että opetus- ja kulttuuriministeriön puolesta on tuotu vahvasti esille, että rajat ylittävä asiointi ja alaikäisen puolesta asiointi olisivat heti käytössä. Ratkaisukuvauksessa on kirjattu, että ovat ”lähtökohtaisesti” käytössä. Kuvaukseen pyydettiin tarkennusta. Keskustelussa vastattiin, että kyllä mahdollisuus rajat ylittävään asiointiin on mukana. Alaikäisten osalta vaatii vielä lainsäädännöllistä vaikutusarviointia käyttöönoton yhteydessä, esim. passin ja henkilökortin kattavuus alaikäisten osalta.

Keskustelussa täydennettiin, että kun ratkaisusta viestitään ulospäin sidosryhmille, yritetään selventää ratkaisukuvausta niiltä osin, mitkä ovat selvennettävissä. On vielä harkittavissa, onko ratkaisukuvaus oikea tapa viestinnällisesti vai olisiko erillinen taustamuistio parempi ratkaisu. Ydinidentiteetin todiste tulisi määritellä tarkemmin ja ydinidentiteetin sääntely olisi hyvä ottaa esille lainsäädäntötyössä. Lainsäädäntötyössä on tullut esille, että viranomaisten keskinäistä roolia olisi hyvä tarkentaa.

Käydyssä keskustelussa kommentoitiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaoloajan suhdetta passin- ja henkilökortin voimassaoloaikaan. Voimassaolo voitaisiin kytkeä ydinidentiteetin liitokseen, jolloin voimassaolo olisi riippuvainen liitokseen liittyvästä tapahtumasta. Voi olla myös tilanteita, jolloin digitaalinen henkilökortti pitää peruuttaa. Keskustelussa tuotiin esille poliisin pitkä kokemus passi- ja henkilökorttiprosessista, miten se toimii ja miten prosessia on hiottu vuosien aikana. Jos tuotaisiin digitaaliselle henkilöllisyystodistukselle uusi prosessi rinnalle, se pitäisi selvittää vaikutusarvioinnin kautta.

Digi- ja väestötietovirastossa ymmärretään perustelut, miksi passin ja henkilökortin voimassaolo on viisi vuotta ja se liittyy myös kasvokuvan vanhenemiseen. Silloin kun ydinidentiteetti luodaan ja rekisteröidään, on hyvä hyödyntää viranomaisen tekemää liitosta. Digi- ja väestötietoviraston näkemyksen mukaan digitaalisen

henkilöllisyystodistuksen voimassaoloa ei tulisi olla sitoa suoraan passin ja henkilökortin voimassaoloon.

Keskustelussa sisäministeriö halusi tarkentaa kasvokuvan merkityksestä. Kasvokuva varmistetaan viiden vuoden välein sen vuoksi, että henkilö on se, kuka hän väittää olevansa. Kyse ei ole pelkästään kasvokuvan vanhenemisesta, vaan kyse on luotettavuudesta ja henkilöllisyyden tarkentamisesta. Digi- ja väestötietoviraston ehdottama ratkaisukuvaus digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaoloajan sitomisesta myöntöhetkeen ei ole sisäministeriön näkökulmasta hyväksyttävä. Asia tulisi tarkentaa ratkaisukuvaukseen.

Päätös: Hanke päättää, mihin tarkentavat kuvaukset dokumentoidaan. Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy ratkaisukuvauksen ehdollisesti siten, että heidän esittämä kanta tulee huomioitavaksi. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaoloajan sitominen passiin tai henkilökorttiin jätetään myöhemmin ratkaistavaksi. Muilta osin ratkaisukuvaus hyväksytään jatkotyön pohjaksi.

6. Muut asiat (*Jarkko Levasma*)

- Seuraava kokous 3.11. klo 09.30–11.30.
- Tulevat kokoukset: Viimeinen kokous 2021: 8.12. klo 10-12.

7. Kokouksen päättäminen (*Jarkko Levasma*)

Kokous päättyi klo 10:45.

Liitteet

- Liite 1 pöytäkirja digitaalinen henkilöllisyys ohjausryhmä 12.8.
- Liite 2 hankkeen aikataulu
- Liite 3 hankkeen tilannekatsaus ja riskit
- Liite 4 hankkeen ratkaisukuvaus
- Liite 5 hankkeen ratkaisukuvaus, esitysmateriaali